

Sygn. akt II AKa 245/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Witold Franckiewicz
Sędziowie:	SSA Stanisław Rączkowski SSA Andrzej Kot (spr.)
Protokolant:	Iwona Łaptus

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Beaty Lorenc - Kociubińskiej

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2014 r.

sprawy **D. K.**

oskarżonego z art. 148 § 1 kk w związku z art. 31 § 2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 18 kwietnia 2014 r. sygn. akt III K 114/13

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. P. 600 zł tytułem kosztów nieopłaconej obrony z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym oraz 138 zł tytułem zwrotu VAT;

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

D. K. został oskarżony o to, że:

w dniu 13 marca 2013r., w L., okręgu (...), działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia B. M. zadał jej co najmniej kilkanaście uderzeń narzędziem twardym krawędzistym - młotkiem ślusarskim w okolice twarzy, powodując obrażenia ciała w postaci rozległych ran tłuczonych zlokalizowanych w środkowej części twarzoczaszki nieco bardziej po stronie lewej z wieloodłamowym złamaniem kości twarzoczaszki, kości sklepienia i podstawy czaszki, otarć naskórka i sińców głowy, niewielkiego krwiaka nadtwardówkowego, krwawienia podpajęczynówkowego w okolicy przedniego bieguna lewej półkuli oraz zadał jej osiem pchnięć nożem o długości ostrza 19,5 cm w okolice klatki piersiowej, w skutek czego spowodował u niej obrażenia ciała w postaci licznych ośmiu kanałów ran klatki piersiowej

po stronie lewej przechodzących przez tkankę podskórną, żebra i mięśnie międzyżebrowe do lewej jamy opłucnowej, górnego i dolnego płatów lewego płuca, worek osierdziowy i mięsień lewej komory, kończąc się w tkankach miękkich tylnej ściany klatki piersiowej po stronie lewej, a trzy z ww. kanałów przeszły przez klatkę piersiową po stronie lewej na wylot, tworząc rany klute powłok skórnych na tylnej powierzchni, krwiaka opłucnowego lewostronnego, krwiaka worka osierdziowego, krew płynną w górnych drogach oddechowych, ogniska aspiracyjnego krwi do mięszu płuc, niedodmę lewego płuca, w następstwie czego w wyniku ww. ran klutych klatki piersiowej nastąpił krwotok zewnętrzny i wewnętrzny, skutkujący jej zgonem, czym działał na szkodę B. M., przy czym czynu tego dopuścił się mając ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia zarzucanego mu czynu i pokierowania swoim postępowaniem,

tj. o przestępstwo określone w art. 148 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk

Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2014 r. (sygn. akt III K 114/13) uznał oskarżonego **D. K.** za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 148 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk skazał go na karę 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności;

Na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres tymczasowego aresztowania od dnia 13 marca 2013 roku do dnia 18 kwietnia 2014 roku;

Na podstawie art. 44 § 2 kk orzekł przepadek dowodów rzeczowych w postaci noża z drewnianą rękojeścią o długości 32 centymetrów oraz młotka z drewnianym trzonkiem zapisanych pod pozycją 2 i 3 wykazu dowodów rzeczowych na karcie 381 akt sprawy;

Na podstawie art. 230 § 2 kpk orzekł zwrot oskarżonemu dowodów rzeczowych zapisanych pod pozycjami od 16 do 20 wykazu dowodów rzeczowych na karcie 381 akt sprawy;

Przyznał od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. P. P. kwotę 1380 złotych plus 23% VAT w kwocie 317,40 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu;

Przyznał od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. M. S. kwotę 1380 złotych plus 23% VAT w kwocie 317,40 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielowi posiłkowemu z urzędu;

Na podstawie art. 624 § 1 kpk zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot części kosztów sądowych w kwocie 5.000 złotych i nie wymierzył mu opłaty.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżył wyrok w całości na korzyść oskarżonego.

Zaskarżonemu orzeczeniu na podstawie art. 438 pkt 2 oraz pkt 4 k.p.k. zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 k.p.k., 7 k.p.k., 92 k.p.k., art. 410 k.p.k. polegającą na naruszeniu zasad obiektywizmu, przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, z całkowitym pominięciem okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, które to uchybienia doprowadziły do dokonania dowolnych i nieznajdujących podstaw w całokształcie materiału dowodowego ustaleń, że:

- oskarżony D. K. zaczął wobec konkubiny B. M. używać wulgarnych słów, wziął do ręki nóż kuchenny, zadał pokrzywdzonej osiem pchnięć w klatkę piersiową a następnie uderzył B. M. kilkanaście razy młotkiem w okolice twarzy, co doprowadziło do zgonu oskarżonej w sytuacji, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na dokonanie takich ustaleń i przypisania oskarżonemu D. K. sprawstwa zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu,

- upicie oskarżonego w dniu 13 marca 2013 r. nie miało patologicznego charakteru, w sytuacji gdy zachowanie oskarżonego opisane przez niego oraz jego siostrę nosiło cechy świadczące o możliwości wystąpienia upojenia

patologicznego lub ataku padaczki, które to okoliczności mogły uzasadniać całkowity brak pamięci oskarżonego co do przebiegu zdarzeń krytycznego dnia,

II. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 170 § 1 pkt 2, 3 i 5 kpk poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych obrońcy oskarżonego sformułowanych w treści odpowiedzi na akt oskarżenia, a w szczególności wniosków o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu psychiatrii i psychologii, która winna zostać wydana po przeprowadzeniu obserwacji psychiatrycznej podejrzanego, uzupełniającej opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej na okoliczność ustalenia, kiedy powstały ślady kryminalistyczne (plamy krwi) opisane, jako materiał dowodowy w pkt 8-14 Opinii (...)(...)z dnia 14 czerwca 2013 r. (strona 5-7 opinii), a w szczególności ślady: na zewnętrznej stronie drzwi wejściowych do mieszkania, na ścianie przedpokoju obok futryny drzwi wejściowych i pozostałe plamy krwi, których próbki pobrano i poddano analizie DNA, opinii biegłych Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego zajmujących się badaniem śladów krwawych na okoliczność ustalenia czy w/w ślady mogły powstać w dniu 13.03.2013 r. czy też mogły powstać wcześniej oraz na okoliczność ustalenia, w jakich okolicznościach mogły powstać zabrudzenia (plamy krwi) znajdujące się na spodniach dresowych koloru granatowego.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd przedstawionych powyżej zarzutów, zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił również:

III. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 624 § 1 k.p.k. polegającą na częściowym zwolnieniu oskarżonego z ponoszenia kosztów sądowych, w sytuacji, gdy sytuacja majątkowa oskarżonego uzasadniała zwolnienie oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

IV. rażąco niewspółmierność orzeczonej oskarżonemu kary 25 lat pozbawienia wolności, wobec jednoznacznej treści wniosków opinii sądowo-psychiatrycznej, wskazujących na organiczne zaburzenia osobowości oskarżonego i ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia zarzucanego oskarżonemu czynu i zdolność pokierowania przez oskarżonego jego postępowaniem tj. okoliczności strony podmiotowej rzutujących na stopień zawinienia i dających podstawę do nadzwyczajnego złagodzenia kary.

W oparciu o powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Legnicy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja obrońcy oskarżonego D. K. nie jest zasadna.

Chybiony był zarzut naruszenia szeregu przepisów procedury karnej wskazanych w pkt 1 apelacji. W związku ze stawianym zarzutem Sąd Apelacyjny poddał całościowej ocenie przebieg postępowania w toku rozprawy głównej, w tym ocenę kompletności zgromadzenia materiału dowodowego oraz prawidłowości jego analizy i wniosków wyprowadzonych przez Sąd I instancji. W rezultacie końcowym przeprowadzenia tak zakreślonego postępowania kontrolnego, Sąd Apelacyjny, wbrew odmiennemu stanowisku obrońcy oskarżonego, nie ujawnił żadnych okoliczności o istotnym znaczeniu, które mogłyby dawać podstawę do kwestionowania poprawności procedury poznawczej i kształtowania przez Sąd meriti podstaw faktycznych podejmowanego w sprawie rozstrzygnięcia, co do winy oskarżonego. Mając powyższe na względzie, uznać obiektywnie należy, że ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego została dokonana przez sąd I instancji z uwzględnieniem zasad sformułowanych w przepisie art. 7 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku Sąd meriti w sposób, w pełni przekonywający oraz zgodny ze wskazaniami wiedzy i życiowego doświadczenia, przedstawił motywy oparcia swoich ustaleń o sprawstwo i winie oskarżonego, kwalifikacji prawnej czynu - głównie opierając się na „pierwszych wyjaśnieniach oskarżonego, zeznaniach świadków B. K., S. K. i opiniach biegłych z zakresu biologii i genetyki, medycyny sądowej i psychiatrii. Wbrew sugestiom obrońcy Sąd meriti zasadnie dał wiarę zeznaniom B. K. złożonym w postępowaniu przygotowawczym, a podtrzymanym w trakcie postępowania sądowego: „Zadzwoił na mój numer telefonu komórkowego (...) i powiedział do mnie cyt. (...)(...) Powiedziałam mu,

że jeśli to jest prawda to ma zadzwonić na Policję. Odpowiedział do mnie cyt. „ja nie zadzwonie na Policję, nie pójdę na 25 lat do więzienia”. Powyższe zeznania świadczą o tym, że oskarżony, wbrew swoim późniejszym wyjaśnieniom miał świadomość swojego czynu, jak również jego surowych konsekwencji. Z akt sprawy wynika, że stosunki między B. K., a oskarżonym, który jest jej bratem do momentu popełnienia czynu układały się poprawnie. Nie ma więc żadnych powodów, żeby zakwestionować wiarygodność jej zeznań. Wyjaśnienia oskarżonego, że „chyba się przyznaję”, „przyznaję się, bo wychodzi na mnie” w powiązaniu z przytoczonymi zeznaniami świadka B. K. należy traktować jako częściowe przyznanie się do winy.

Sąd Okręgowy odniósł się do późniejszych twierdzeń oskarżonego w zakresie ewentualnego udziału w popełnieniu przestępstwa osoby trzeciej, którą to wersję prezentował w trakcie postępowania sądowego. Wskutek zmiany wyjaśnień oskarżonego, że w dniu zdarzenia w mieszkaniu obecny był „wujek” pokrzywdzonej J. M., przesłuchano go charakterze świadka. Świadek stanowczo stwierdził, że nie przebywał w mieszkaniu oskarżonego w nocy przed zdarzeniem. Jego wersję zdarzeń potwierdzają zeznania ojca oskarżonego S. K.: „Oprócz mnie, syna i B. nikogo więcej w mieszkaniu nie było”(k412). Nie stwierdzono również żadnych okoliczności, które mogłyby uzasadniać stwierdzenie, że w zdarzeniu brała udział osoba trzecia.

W dalszej kolejności wskazać trzeba, że wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd I instancji nie kwestionował tego, iż oskarżoną z pokrzywdzonym łączyła bliska zażyłość, było to bezsporne wobec zeznań świadków S. K., B. K., czy D. J. jak również wyjaśnień samego D. K.. Okoliczność ta jednak nie ekskulpuje oskarżonego w żaden sposób, a jedynie potwierdza, że jego działanie było nagłe, wywołane alkoholem i bez wyraźnego racjonalnego motywu. O istnieniu w osobowości oskarżonego skłonności do przemocy świadczą zeznania świadka M. B.: „Ponad 1 miesiąc temu ta kobieta(...)przyszła do nas i prosiła o pomoc. Miała rozbitą, krwawiącą jedną stronę głowy, ja tej kobiety nie widziałem, tylko słyszałem rozmowę”(k19), czy S. K. „On po alkoholu był nieobliczalny. Około dwa miesiące temu w moim mieszkaniu D. będąc po użyciu alkoholu złapał B. za włosy i uderzał jej głową o ścianę w korytarzyku naprzeciwko łazienki. W wyniku tego B. poleciała krew z tyłu głowy. B. wyszła z domu i poszła na pogotowie. Miała założone szwy na głowie. Jak wróciła do domu to pogodziła się z D.. B. zawsze wybaczała D. jego zachowanie” (k 57)

Działania oskarżonego w momencie popełnienia zarzucanego czynu, jak również przywołane przez świadków świadczą, że ma on skłonności do stosowania

przemocy pod wpływem nagłego impulsu egzagerowanego alkoholem, niepodyktowanego głębszą motywacją. Ciągłe wybaczenie oskarżonemu wskazanych zachowań przez pokrzywdzoną stwarzało mu możliwość do stosowania dalszej przemocy.

Dowolny jest zarzut wskazany w pkt 2 apelacji.

Skarżący zdaje się nie dostrzegać, że umieszczenie oskarżonego na obserwacji w zakładzie leczniczym, następuje po przeprowadzeniu stosownego postępowania unormowanego przepisami art. 202 k.p.k. i art. 203 k.p.k. Jest ono obwarowane spełnieniem szeregu warunków, mających gwarantować respektowanie uprawnień procesowych oskarżonego. Wbrew wywodom skarżącego, samo pojawienie się wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, nie stanowi podstawy kierowania go na obserwację sądowo-psychiatryczną. W postępowaniu karnym, regułą, nieprzewidującą żadnych wyjątków, jest orzekanie o potrzebie obserwacji w zakładzie leczniczym dopiero w razie zgłoszenia takiego wniosku przez biegłych psychiatrów, uznających, iż przeprowadzone w warunkach ambulatoryjnych badanie oskarżonego nie jest wystarczające do wydania opinii. W toczącym się postępowaniu przeciwko oskarżonemu owy wniosek nie został sformułowany przez biegłych.

Wypowiadając się na temat poczytalności oskarżonego, biegli psychiatrzy mieli informacje, jakie podaje obrońca w apelacji. Dysponowali bowiem obszerną dokumentacją medyczną, dotyczącą stanu zdrowia psychicznego oskarżonego. O konieczności wykonania dalszych badań, biegli wypowiedzieli się na rozprawie przed Sądem I instancji w dniu 6 grudnia 2013 r., w związku ze szczegółowymi pytaniami obrońcy w powyższych kwestiach:

„Nie istnieje potrzeba dopuszczenia dowodu z obserwacji oskarżonego w szpitalu psychiatrycznym. Gdyby były jakiegokolwiek wątpliwości nie wydalibyśmy opinii kategorycznie. Badania, wyniki badań z wcześniejszych lat znane są biegłym i nie mają wpływu na ostateczną opinię. Mówimy o różnych okresach i różnych czynach. Rozpoznania są identyczne”(k 431) Biegli stanowczo odnieśli się również do wątpliwości obrońcy, co do charakteru upojenia alkoholowego oskarżonego w dniu zdarzenia: „W oparciu całokształt badań absolutnie wykluczamy przyjęcie atypowego upicia po stronie oskarżonego”

W świetle powyższego, a także analizując treść pisemnej opinii biegłych i opinii uzupełniającej, złożonej na rozprawie stwierdzić należy, że nie ma żadnych podstaw do podważania ich rzetelności i prawdziwości.

Postanowienie Sądu Okręgowego wydane w dniu 18 kwietnia 2014 roku o oddaleniu wniosków obrońcy oskarżonego o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej na okoliczność ustalenia czasu i genezy powstania śladów kryminalistycznych (plamy krwi) opisanych jako materiał dowodowy w pkt 8-14 opinii Instytutu (...)/(...) z dnia 14 czerwca 2013r., znajduje wsparcie w art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k. gdyż dowodu powyższego nie dało się przeprowadzić. Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o materiały z innych spraw podobnych, że nie ma możliwości określenia czasu powstania śladów kryminalistycznych w postaci plam krwi. Na marginesie wskazać należy, że okoliczności które miałyby być udowodnione za pomocą owego dowodu nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalono przecież ponad wszelką wątpliwość że oskarżony zadał pokrzywdzonej co najmniej kilkanaście uderzeń młotkiem ślusarskim i osiem pchnięć nożem, powodując jej zgon. Nawet w przypadku stwierdzenia, że niektóre ślady krwi zabezpieczone na miejscu powstały wcześniej nie zmieniłoby to oceny prawnej działań oskarżonego.

Reasumując stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy dokonał szczegółowej i wszechstronnej analizy materiału dowodowego oraz wskazał precyzyjnie jakie fakty uznał za udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach. Dowody te pozwoliły przypisać oskarżonemu winę i sprawstwo w zakresie przypisanej mu w zaskarżonym wyroku zbrodni.

W tym miejscu odnieść się należy do podniesionego przez skarżącego zarzutu rażącej niewspółmierności orzeczonej kary 25 lat pozbawienia wolności, który w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zasługiwał na uwzględnienie. W doktrynie i judykaturze przyjmuje się zgodnie, że kara 25 lat pozbawienia wolności podobnie jak i kara dożywocia różni się rodzajowo od terminowej kary pozbawienia wolności. W orzecznictwie utrwalił się od dawna słuszny pogląd, że kara 25 lat pozbawienia wolności powinna być stosowana w wypadkach najcięższych zbrodni, z którą mamy do czynienia w niniejszej sprawie, kiedy nawet kara 15 lat pozbawienia wolności nie byłaby odpowiednia do wysokiego stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz wysokiego stopnia winy sprawcy, a zarazem nie byłaby wystarczająca dla realizacji wszystkich celów kary. Sąd I instancji uwzględnił należycie wskazywane przez obrońcę okoliczności łagodzące, które jednak nie mogły istotnie wpłynąć na złagodzenie ostrza represji karnej wobec D. K.. Poza sporem jest, że oskarżony w chwili czynu z powodu organicznych zaburzeń osobowości miał ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem, co wpłynęło na istotne obniżenie stopnia jego winy. Zaburzenia osobowości są wynikiem organicznego uszkodzenia układu nerwowego i charakteryzują się m.in. obniżeniem progu wyzwalania agresji, drażliwością, labilnością emocjonalną, przewagą sfery emocjonalno-popędowej nad intelektem. Jak wykazano w opinii biegłych zespół zależności alkoholowej(w połączeniu z przebyłym urazem i padaczką) oraz związane z nim cechy zaburzonej osobowości spowodowały u oskarżonego, że zapanowanie nad jego słabościami było trudniejsze niż w przypadku przeciętnego człowieka, ale jednak nie uniemożliwiły całkowicie kontrolowania swojego zachowania i podjęcia decyzji tempore cūminis. Wykazano więc, że stwierdzony u oskarżonego zespół zależności alkoholowej był jednym z czynników, skutkującym orzeczeniem przez biegłych ograniczonej poczytalności w chwili czynu. Nader istotną okolicznością obciążającą jest fakt, że oskarżony doświadczał już wielu negatywnych skutków swojego nałogu, a pomimo to w dalszym ciągu nadużywał alkoholu. Wskazać należy na wielokrotną karalność za przestępstwa popełnione pod wpływem alkoholu oraz negatywną opinię w środowisku, która jest ściśle związana z nadużywaniem przez niego alkoholu (k 148). Jednoznacznie również ustalono w toku postępowania jurysdykcyjnego, że oskarżony, gdy był trzeźwy, był osobą spokojną i zgodną, co znajduje

potwierdzenie w zeznaniach świadków. Czynnikiem destrukcyjnym w życiu D. K. jest niewątpliwie alkohol, który to z pewnością pchnął go do popełnienia zbrodni zabójstwa. Po stronie oskarżonego ujawniły się i nagromadziły się także inne negatywne okoliczności, dostrzeżone przez Sąd Okręgowy na str. 21 uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Taki walor przypisać należy w szczególności drastycznemu sposobowi popełnienia przestępstwa, wielości zadanych pokrzywdzonej obrażeń, działaniu bez żadnego, wyraźnego powodu, zachowaniu się po popełnienia przestępstwa (oskarżony chciał zrzucić winę za popełnienie przestępstwa na osobę trzecią, powiedział do siostry B. K. : „Nie pójdę na 25 lat do więzienia”). W ocenie sądu odwoławczego wymierzona oskarżonemu kara 25 lat pozbawienia wolności jest ze wszech miar sprawiedliwa i słuszna, a zarazem spełnia przesłanki prewencyjne natury generalnej i indywidualnej oraz należyście uwzględnia dyrektywy wymiaru kary z art. 53 k.k.

Nie budzi zastrzeżeń również rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w wyroku Sądu Okręgowego. Uwzględniono bowiem sytuację majątkową i rodzinną oskarżonego, a także wysokość jego dochodów obarczając go tylko częściowymi kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego. Oskarżonego zwolniono od obowiązku poniesienia kosztów za postępowanie odwoławcze albowiem przemawiają za tym względy słuszności.

O kosztach nieopłaconej obrony z urzędu oskarżonego za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 29 prawa o adwokaturze (DzU nr 146/2009 r.,poz. 1188 ze zm.) i § 2 ust. 3, 14 ust. 1 pkt 5 oraz § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).